

KALİTE MALİYETLERİNİN MADENCİLİK SEKTÖRÜ İÇİN ÖNEMİ

Taner TORÜNOĞLU

Maden Mühendisi

GİRİŞ

Bir kuruluşun performansında temel faktör ürün ve hizmetlerin kalitesidir. Dünyada müşterilerin kalite açısından beklentilerinin daha sıkı olma eğilimi gittikçe yaygınlaşmaktadır. Bu görüşle ekonomik performansa ulaşılabilmesi için kalitedeki sürekli gelişmenin gerekliliği kabul edilmektedir.

Bu nedenle çalışma hayatımızda ürün ve hizmetlerin kalitesi önemli bir etkidir. Madencilik sektöründe standartlara uygun kaliteli ürün elde etmekte en etkin bir kontrol yöntemi olan Kalite Maliyetlerinin önemi çok büyüktür.

KALİTE MALİYETLERİNİN TANIMI:

Meydana gelebilecek hataları önlemek amacıyla yürütülen faaliyetlerin, planlı kalite muayenelerinin ve mamulün üretim esnasında veya müşteriye tesliminden sonra görülen hataların sonucunda ortaya çıkan maliyetlerdir. Daha kısa ve basit tanım yapacak olursak; uygun olmayan ürünü müşteri isteklerine uygun hale getirmek için yapılan harcamalardır. Burada uygun olmayan ürün, müşteri isteklerine uygun olmayan ürün olarak tanımlanmıştır. Yani bir defasında hatasız, müşteri isteğine uygun kaliteli ürün üretmek gereklidir. Eğer hata yapıp uygun olmayan ürün üretiyorsak, hatayı düzeltmek için yapılan giderler kalite maliyeti içerisine girer.

KALİTE MALİYET TÜRLERİ:

A) Önleme Maliyetleri

B) Ölçme ve Değerlendirme Maliyetleri

C) Başarısızlık Maliyetleri (İç Başarısızlık Maliyeti - Dış Başarısızlık Maliyeti)

Bu üç türdeki masrafların tümünü içeren toplam giderler kalite maliyetini meydana getirir.

Formüle edecek olursak;

Kalite Maliyeti=Önleme Maliyeti + Ölçme ve Değerlendirme Maliyeti +

Başarısızlık Maliyeti

Önleme Maliyeti:

ürün veya hizmetlerin tüketici isteklerine uygunsuzluğunu önlemek amacıyla özel olarak tasarlanmış tüm faaliyetlerin maliyetleridir.

Önleme Maliyetlerine örnekler;

- Kalite Yönetim Maliyeti

- Pazarlama / Müşteri / Kullanıcı Maliyetleri

- Satın Alma Maliyetleri (Satıcı Değerlendirmesi)

Operasyonların Maliyeti.

Ölçme ve Değerlendirme Maliyetleri:

Muayene, deney, fonksiyon ve faaliyetlerde görevli kişilerin ücretlerini de kapsayan ancak yeniden operasyon sonucu yapılan muayene ve deneyleri kapsamayan giderlerdir.

Ölçme ve Değerlendirme Maliyetine örnekler;

- a) Satın alınan laboratuvar malzemelerinin doğrulanması ile ilgili muayene ve testlerin giderleri,
- b) Çeşitli kalite değerlendirme giderleri,
- c) Operasyonların değerlendirme maliyetleri.

Başarısızlık Maliyetleri

-İç Başarısızlık Maliyetleri:

Kuruluş içerisindeki mühendislik, imalat ve kaliteden meydana gelen problemler kaynaklanan veya üretim sırasındaki benzeri hatalardan oluşan bütün kayıplardır.

İç Başarısızlık Maliyetine örnekler:

- a) Malzeme- hizmet satın alma başarısızlık maliyetleri,
- b) Operasyonların başarısızlık maliyetleri

- Pis Başarısızlık Maliyetleri:

ürün veya hizmetin müşteriye dağıtımından sonra kusur veya kusur şüphesi ile maruz kalınan tüm maliyetlerdir. Kısacası; ürünün sevkiyatından sonra gelişen kalite maliyetleridir.

Dış Başarısızlık Maliyetlerine örnekler;

- a) Şikayet Araştırmaları,
- b) İade edilmiş mallar,
- c) Garanti talepleri, taahhüt maliyetleri.

Başarısızlık maliyeti "sıfır " değerine eşittir; ancak, kalite maliyeti önleme ile ölçme ve değerlendirme giderlerinin mutlaka sarf edilmesi gerekir. Yani yukarıda belirlenen formül aşağıdaki şekle dönüşür.

Kalite Maliyeti= Önleme Maliyeti-t Ölçme- Değerlendirme Maliyeti

Kalitesiz üretim Düşünülmediği takdirde önleme ve ölçme- değerlendirme maliyetinin hesaplanması istenmez. Bunun nedeni; kaliteli bir ürün ile kalitesiz bir ürünün üretim sonrası mukayesesinde göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir kayıp ve risk vardır.

üretim maliyetini kalite maliyeti ile karıştırmak gereklidir. Üretim maliyetinin tanımını yapacak olursak;

İstenilen amaca ulaşabilmek için kaynağından ham maddenin çıkarılması ile birlikte bir dizi faaliyetler sonucunda satılık ürün elde edilmesine kadar olan giderler toplamıdır.

Dolayısıyla kalite maliyeti hiçbir surette üretim maliyeti değildir.

Formüle edilecek olursak;

üretim Maliyeti= Ham Madde Maliyeti+ Operasyon Maliyeti+ ürün Taşıma Maliyeti

Operasyon Maliyetini oluşturan giderler; direkt ve en direkt giderler olarak ayrıntılı şekilde aşağıda gösterilmiştir.

A) Direkt Giderler,

a) İlk Madde Malzeme,

b) İşçi ücret Giderleri,

c) Memur ücret-giderleri,

d) Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler,

e) Çeşitli giderler,

f) Vergi-resim ve harçlar,

g) Amortisman ve Tükenme Payları.

SONUÇ;

İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyılda rekabet ortamında söz sahibi olunması için madencilik sektöründeki kuruluşların mutlaka kalite maliyetleri uygulamasına geçmesi gereklidir.